

JOSCHKA FISCHER IS NU PROFESSOR IN DE VS

“(grijnst)Als ik die positie op het oog had dan zou ik niet roepen dat er geen Europees leiderschap is.”

U geeft les in internationale-crisis-diplomatie en hebt de nodige persoonlijke ervaring. Na uw afwijzende houding tegenover de oorlog in Irak plaatste het Witte Huis Duitsland voor straf, zoals ze hier zeggen, in het hondenhok.

“(lacht)Als dat het hondenhok was dan waren we zeer tevreden met ons onderkomen. Wij hadden deze rotzooi voorspeld.”

Je moet goede vrienden altijd de waarheid kunnen vertellen, was uw motto.

lijk, historisch besef en een herdefiniëring van onze gezamenlijke belangen en waarden. Ik weet niet of er momenteel leiders rondlopen die de trans-Atlantische banden willen aanhalen. Ik weet niet of er leiders rondlopen die de uitdaging begrijpen en bereid zijn een risico te nemen.”

Nu het politieke einde van Tony Blair en Jacques Chirac in zicht komt lijkt Angela Merkel de stem van Europa te worden. Als graag geziene gast in huize Bush lijkt zij de band te herstellen waar uw pogingen eerder strandden. Hoe goed doet Merkel het in uw ogen?

“Ik laat het bij een opmerking. Ik heb nooit gedacht dat het aantal bezoeken

bezighoudt en een ander met de derde wereld. We zingen samen, maar opereren niet gezamenlijk.

“(hamert weer op tafel)We hebben een gemeenschappelijk en harmonieus Europa nodig. Zelfs Europa's machtigste landen presteren onder de maat, zijn te klein op het wereldtoneel. Dat is de verleiden tijd. Alleen als we een sterk Europa samenbrengen, het hele continent, kunnen we onze belangen behartigen zoals we verdienen.”

Hoe past het Duitse verzoek voor een permanente zetel in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties in een Europees perspectief?

...waarin hij aangaf dat ‘de veiligheids grenzen van het Engeland niet langer bij het Kanaal eindigen’. Hij pleitte voor een agressief buitenlands beleid.

“Wat betekent dat? In een mondiale wereld eindigen belangen nooit aan de grens. Dat is nooit het geval geweest. Een Europees buitenlands beleid is wat we nodig hebben. Geen idee of het agressief moet zijn. Het moet een buitenlandse beleid zijn dat bereid is mondiaal te opereren. Het moet op wijsheid gestoeld zijn en niet op ideologieën.”

In uw jonge activistische dagen demonstreerde u regelmatig tegen het beleid van de Verenigde

“Hier kan ik me echt over opwinden. Ik hoor gepraat over de Duitse olietoevoer, de Poolse toevoer, de Belgische toevoer. We spreken over een gemeenschappelijke markt. Denkt men werkelijk dat als een land wordt afgesneden andere landen geen hinder zullen ondervinden? Het is ridicul dat we tegenover Rusland geen Europees energiebeleid voeren. Europa lijkt wel een kindergarten. Zodra een fabriek in Duitsland stil komt te liggen heeft dat gevolgen in Frankrijk en andersom. Hetzelfde geldt voor Polen, Tsjechië en Hongarije. Europa is een kindergarten. Poetin leest ons de les.”

We moeten de dynamiek in die relatie veranderen?

“Nee, maar we moeten onze strategische belangen verdedigen. Tachtig procent van de Russen kijkt richting Europa, niet naar de Arabische wereld of China. Rusland zal nooit onderdeel van de Europese Unie worden. Maar beide kanten hebben er belang bij het land dicht tegen de Europese borst te houden. Waarbij we duidelijk moeten maken dat we volgens de Europese regels spelen. Geen andere regels. Daarom was het goed dat we over de Oekraïne niet inschikkelijk waren. Er is geen weg terug naar een Russisch rijk. Dat zou de Europese situatie dramatisch en strategisch verslechteren.”

Moeten we niet meer aan alternatieve energiebronnen denken?

“Dat is zeer belangrijk. We moeten werken aan een energierevolutie, een technologische revolutie. (enthousiast)We moeten radicaal en pragmatisch zijn.”

In vele hoofdsteden, waaronder Berlijn, wordt weer gepraat over nucleaire energie.

“Dezelfde fout maakten we in de jaren zeventig. Er komt een dag dat er iets verschrikkelijks gebeurt. We kennen Harrisburg en Tsjernobyl. Geen enkele technologie is geheel veilig en het blijft mensenwerk. Nee, laten we in een technologische revolutie investeren.”

In Duitsland gaan zelfs stemmen op om de afgesproken afschaffing van nucleaire energie te herzien gezien de haperende relatie met Rusland. Daar bent u geen voorstander van?

“Nee! Dit zijn oude reactoren die niet aan de hoogste veiligheidsstandaarden voldoen. Ik weet hier wat van af omdat ik in mijn thuisstaat minister van Milieu was, met nucleaire energie in mijn portefeuille. Nee dus. Laten we in een technologische doorbraak investeren.”

President Bush wenst Amerika's verslaving aan olie uit het Midden-Oosten aan te pakken. Zal hem dat lukken?

“Dat is fantastisch om van nabij te zien. Hier is het niet de federale overheid maar de individuele staten en de industrie die het voortouw nemen. Onder druk van Toyota is de hele Amerikaanse auto-industrie zijn strategie aan het heroverwegen. Groen zakendoen is hier een enorme bedrijfstak aan het worden. Dat is fascinerend aan dit land. Zodra een besluit genomen is gaat men serieus aan de slag. “Europa moet beseffen dat de Verenigde Staten onder druk van de realiteit in beweging zijn gekomen. En de federale overheid pas als laatste. In Californië heeft Schwarzenegger de verkiezingen gewonnen met een radicaal groen verkiezingsprogramma. Een flink aantal gouverneurs is zeer succesvol op dit front. Europa moet beseffen dat de concurrentie op dit lucratieve gebied snel toeneemt. Er liggen enorme kansen voor Europa maar die zitten niet in de nucleaire industrie. Het gaat om een grootschalige doorbraak met nieuwe technologieën. (hamert een laatste maal op tafel)Doe het. Doe het!”

FOTO REUTERS

“Ja, en dat hebben wij altijd gedaan.”

Gold dat ook voor het Witte Huis?

“Ik spreek niet voor hen. Ik ben altijd duidelijk geweest en de redenen daarvoor zijn nu overduidelijk zichtbaar. De inval in Irak was een verkeerde strategie en een recept voor een catastrofe.”

Heeft Condoleezza Rice u ooit de waarheid verteld over de geheime CIA-vluchten met gevangenen waar een Duits staatsburger, Khaled el-Masri, het slachtoffers van was?

“Condoleezza was erg laat. Erg laat. Ik heb het verschillende malen geprobeerd. Ik wil er verder niets over zeggen want er is een parlementair onderzoek gaande.”

De relatie tussen Europa en de Verenigde Staten oogt nog steeds stroef

“Het schaadt beide. De toekomst van het Westen, gestoeld op Europa en de Verenigde Staten, is kritiek voor beide kanten van de oceaan. Er is veel onenigheid. Europa is erg sceptisch over het Amerikaanse beleid in het Midden-Oosten. Terecht naar mijn mening. We hebben een hobbellige weg te bewandelen.”

Wat moet er gebeuren?

“Leiderschap aan beide kanten is wense-

aan het Witte Huis of het soort bezoek erg belangrijk waren. (afkeurend gezicht)Het gaat om inhoud. Niet meer en niet minder. (leunt achterover met armen over elkaar) Meer wil ik er niet over zeggen.”

Welke uitdagingen lonken voor de trans-Atlantische alliantie?

“Klimaatverandering, de opkomst van China en Rusland, en wereldhandelsverdragen vergen nauwe samenwerking tussen de Verenigde Staten en Europa. Maar zolang Europa zo zwak is, en dat is het na het Franse en Nederlandse stemgedrag, zal het moeilijk blijven.

“Ik zal blij zijn als uw constatering correct was dat Angela Merkel de nieuwe leider van Europa is. Zij mag zich dan wel wat actiever en anders opstellen tegenover Turkije. Turkije is van vitaal belang voor Europa's veiligheid. (hamert met vuist op tafel)Turkije is cruciaal maar in Europa deelt men het land de ene na de andere opdonder uit. Recht in Turkijes gezicht. Het is zo kortzichtig.”

Het komt allemaal neer op gebrek aan leiderschap?

“Het is pijnlijk te zien hoe zwak Europa is. Europees beleid, wat houdt het nu in? Je hebt het individuele buitenlands beleid van alle lidstaten, je hebt Solana, die institutioneel zeer zwak staat, je hebt een commissie die zich met buitenlands beleid

“Groen zakendoen is in de VS een enorme bedrijfstak aan het worden. Dat is fascinerend aan dit land. Zodra een besluit genomen is gaat men serieus aan de slag.”

“Het gaat hier niet om Duitsland. Het gaat om het hervormen van de Veiligheidsraad en Europa heeft er belang bij dat zijn invloed niet gereduceerd wordt. Hervorming van de Veiligheidsraad is van enorm belang voor Europa, de Verenigde Staten en de rest van de wereld. Binnen Europa kan alleen Duitsland een zetel eisen, met alle respect voor Italië of Spanje. Zolang de Veiligheidsraad nationaal vertegenwoordigd wordt is Duitsland de enige optie. Het alternatief is een vergrote Veiligheidsraad waar de Europese invloed verder beperkt wordt. Dat is geen goed idee.”

Wellicht een leuke baan voor Joschka Fischer?

“Nee, het gaat mij goed zo. Maakt u zich geen zorgen over mij.”

Tony Blair gaf onlangs een toespraak over buitenlands beleid...

“(leunt moedeloos achterover)Hij geeft nogal wat toespraken.”

Staten. U woont nu op Amerikaanse bodem. Wat is uw boodschap voor activisten die nu tegen het Amerikaanse buitenlandse beleid protesteren en de afwijzende houding tegenover Kyoto en het internationale gerechtshof?

“Amerika is de onontbeerlijke wereldmacht. We kunnen de wereldproblemen niet zonder de Verenigde Staten oplossen. En als het land in de fout gaat is het verschrikkelijk voor iedereen. Daarom is het belangrijk dat Europa meer invloed krijgt op de Verenigde Staten. Dus laten we Europa sterker maken. Dat is de strategische uitdaging voor Europa. We moeten de 19de eeuw uit ons hoofd zetten. Ik heb het niet over een Europese superstaat. We hoeven onze nationale cultuur, onze geschiedenis niet los te laten. Maar we moeten accepteren dat we gemeenschappelijke belangen hebben en tegenover dezelfde dreigingen staan. De problemen die ons aanstaren kunnen we niet als Frankrijk, Polen, Duitsland of België oplossen. Die tijd is voorbij.”

Is de problematische Amerikaanse afhankelijkheid van olie uit het Midden-Oosten een voorbode van de problemen die Europese landen te wachten staan als gevolg van de afhankelijkheid van olie en gas uit Rusland?